

آشنایی با عروض و قافیه

(برای دانشجویان و دانش‌آموزان)

(همراه با تمرینات کافی)

مؤلف: ناصر بهرامی

حق چاپ برای مؤلف محفوظ است.

سر شناسنامه: بهرامی، ناصر، ۱۳۴۵
عنوان و نام پدید آور: آشنایی با عروض و قافیه (برای دانشجویان و دانش‌آموزان) (همراه با تمرینات
کافی) / مؤلف ناصر بهرامی
مشخصات نشر: مشهد: ناصر بهرامی، ۱۳۹۱
۱۳۳ ص

شابک: 0-8702-04-964-978-

فهرست نویسی: قیفا
موضوع: عروض فارسی - راهنمای آموزشی (عالی)
موضوع: فارسی - قافیه - راهنمای آموزشی (عالی)
رده بندی کنگره: ۱۳۹۱ آ ۸۷ ب / PIR۴۵۵۸
رده بندی دیویی: ۴۱ - ۸
شماره کتابشناسی ملی: ۲۸۷۳۸۹۷

مؤلف: ناصر بهرامی

چاپ: اول

ناشر:

شمارگان: ۲۰۰۰

قیمت:

شابک:

978-964-04-8702-0

فهرست مطالب

پیشگفتار

بخش اول: عروض (۷-۱۰۰)

فصل اول:

۷	کلیات
۷	تعریف عروض
۷	تعریف وزن
۷	انواع وزن در رباعی‌های کوناگون
۸	منشاء وزن فارسی
۸	انواع وزن در اشعار فارسی

فصل دوم:

۹	مبانی وزن شعر فارسی
۹	مصوت‌ها و صامت‌ها
۹	هجا یا بخش
۹	انواع هجا
۱۰	املای عروضی
۱۰	نکاتی در باره املای

فصل سوم:

۱۳	قواعد تعیین وزن در شعر فارسی
۱۳	درست خواندن و درست نوشتن
۱۳	تقطیع هجایی
۱۴	تقطیع به ارکان
۱۴	جدول ارکان مشهور
۱۴	اختیارات شاعری
۲۴	نمودار ارکان بحور عروضی
۲۵	جدول ازاحیف مشترک در افاعیل عروضی
۲۷	اوزان رایج و مشهور در شعر فارسی
۸۶	سایر بحور شعر فارسی
۸۶	ذو بحرین
۸۷	وزن دوری

۹۲	وزن شعر نیمایی
۹۵	اوزان مثنوی‌های مشهور
۹۸	تمرینات کلی عروض
	بخش دوم: قافیه (۱۰۱-۱۱۷)
۱۰۱	قافیه
۱۰۱	ردیف
۱۰۱	رُوی
۱۰۲	مصوت‌ها و ضامتهای زبان فارسی
۱۰۲	هجاء
۱۰۲	جدول هجاهای زبان فارسی
۱۰۳	کلمه قافیه و هجای قافیه
۱۰۴	اساس قافیه
۱۰۷	اختیارات شاعری
۱۰۸	عیوب قافیه
۱۰۸	اقوا
۱۰۸	اکفا
۱۰۹	ایطا
۱۰۹	شایگان
۱۱۰	غَلَو
۱۱۰	سیناد
۱۱۰	تکرار قافیه
۱۱۱	مباحث قافیه سنتی
۱۱۱	حروف قافیه
۱۱۳	حرکات قافیه
۱۱۴	مباحثی دیگر در باره قافیه
۱۱۴	جناس
۱۱۵	حاجب
۱۱۵	ذوقافیتین
۱۱۵	نشریع
۱۱۵	قافیه معموله
۱۱۸	تمرینات کلی
۱۲۳	منابع و مآخذ

پیشگفتار

سخن را با کلامی حکیمانه از عِماد اصفهانی آغاز می‌کنم: من دیدم انسان امروز کتابی نمی‌نویسد مگر آن که فردایش می‌گوید: اگر این نیشتر تغییر داده شود بهتر است، و اگر چنین چیزی افزوده گردد نیکوتر می‌شود؛ اگر این مطلب جلوتر آید افضل است، و اگر آن عبارت حذف شود زیباتر است؛ و این از بزرگ‌ترین عبرت‌هاست، و خود دلیلی است بر غلبه نقص و کمبود بر همه افراد بشر (لطیفی از قران کریم، دکتر رکنی)

تا کنون کتاب‌های زیادی در باره عروض و قافیه به رشته تحریر درآمده است و هر کدام از آن‌ها ارزش‌های خاص خود را دارد. آن چه مؤلف را به نگارش این مختصر درآورد، کمبود تمرین در این کتاب‌هاست. مؤلف از سال ۱۳۷۴ که به تدریس این دانش مشغول است و کتاب‌های عروض و قافیه استادان ارجمند و صاحب نظر آقایان دکتر سیروس شمیسا، دکتر تقی وحیدیان کامیار، دکتر کامیل احمد نژاد و مرحوم دکتر علی رخزادی را تدریس نهوده‌است. در تمام این آثار این ضعف را دیده است و با وجود آن که هر کدام از این بزرگان اصول کار را به درستی بیان فرموده‌اند اما نداشتن تمرینات کافی باعث شده، که دانشجویان این دانش را به خوبی یاد نگیرند.

چهار چوب اصلی کتاب بر اساس نظریات دکتر شمیسا و دکتر وحیدیان کامیار است و مواردی که اختلافی میان آن دو ارجمند وجود دارد بنا را بر نظر دکتر شمیسا نهاده است.

مطالب کتاب شامل دو بخش عروض و قافیه می‌باشد. بعد از توضیح هر مطالبی نمونه‌های متعددی از اشعار شاعران از دیدگاه عروض و قافیه بررسی گردیده و اشعار زیادی هم آورده‌ام تا فراگیران خود به بررسی آن بپردازند.